



Nasjonalparkstyret
for Jotunheimen
og Utladalen

Møteinnkalling

Utval: Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen
Møtestad: Teamsmøte
Dato: 16.08.2022
Tidspunkt: 13:00

Eventuelt forfall må meldes snarast til nasjonalparkforvaltar. Vararepresentantar møter etter nærare beskjed.

Eventuelt forfall må meldast snarast til nasjonalparkforvaltar. Vararepresentantar møter etter nærare beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 32/2022	Godkjenning av innkalling og dagsorden		
ST 33/2022	Utladalen landskapsvernområde - Motorferdsel - Persontransport med helikopter til synfaring av hytte - Eika Forsikring AS		2022/7879

ST 32/2022 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Arkivsaksnummer: 2022/7879-4

Saksbehandlar: Eldrid Nedrelo

Dato: 11.08.2022

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	33/2022	16.08.2022

Utladalen landskapsvernområde - Motorferdsel - Persontransport med helikopter til synfaring av hytte - Eika Forsikring AS

Innstilling fra forvalter

Med bakgrunn i vurderingene etter verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde § 4 første alternativ, jf. naturmangfoldlova § 48 første ledd, første alternativ, samt naturmangfoldlova §§ 8-10, avslår Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen søknaden fra Eika Forsikring AS om bruk av helikopter for persontransport i samband med synfaring av ei skadd hytte i Fremre Hjelledalen. Jf. verneforskrifta § 3 pkt. 6.1 I vurderinga er det lagt særlig vekt på hensynet til samla belastning i området (naturmangfoldlova § 10) og faren for presedens i andre liknende saker.

--- slutt på innstilling ---

Dokument i saka

- Søknad om bruk av helikopter for synfaring av skadd hytte i Fremre Hjelledalen fra Eika Forsikring AS, datert 09.08.22.
- E-post fra forvalter av 10.08.22 med orientering om regler for motorferdsel i landskapsvernområdet og behov for opplysninger i en søknad.
- Supplerende opplysninger ved e-poster den 10.08.2022 fra Eika Forsikring AS, med grunneiers tillatelse, informasjon om forsikringskjønn og trase for helikoptertransporten.
- Telefonsamtale med søker v/Haakon N. Weisser-Svendsen om tilleggsopplysninger til søknad den 10.08.22.

Søknad

«I forbindelse med et forsikringsoppgjør av en hytte som ble skadet sist vinter i Fremre Hjelledalen (Gnr/Bnr 12/1, i Øvre Årdal er det behov for en befaring. Vi håper å kunne få ryddet opp før vinteren kommer. I forbindelse med befaringen ønsker vi å søke om å fly helikopter inn. Er i dialog med kommunen. Fikk i dag opplyst at dere også må kontaktes.

Forsikringstaker er Terje Hettle. Grunneier er Øyvind Hjelte.

Vi ønsker å gjøre befaringen den 18.08.2022.

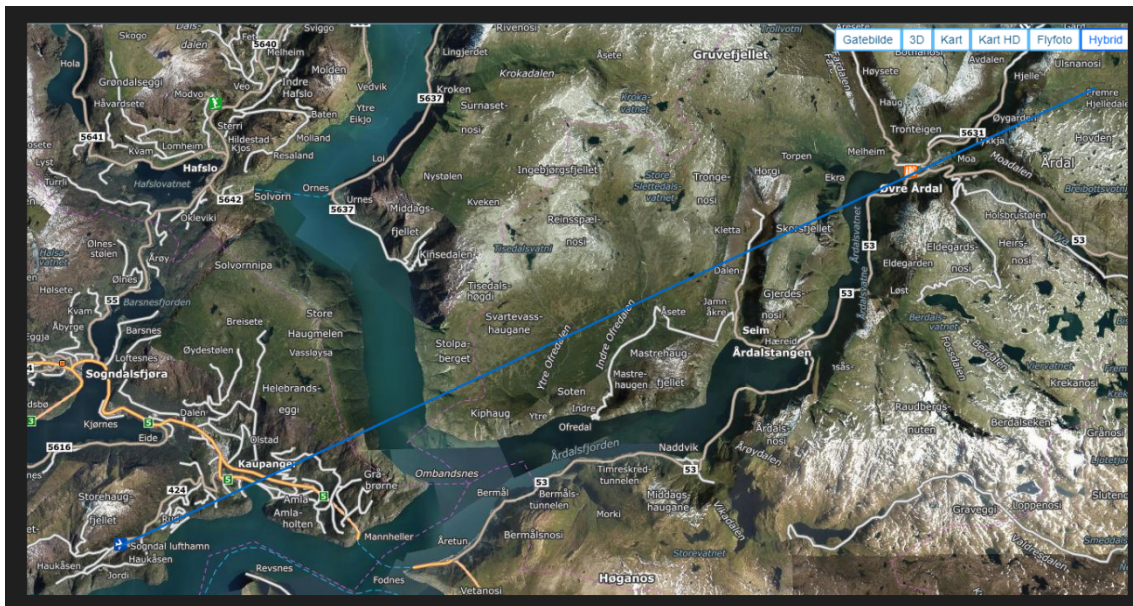
Hva trenger dere av oss for at dette skal kunne gå i orden?»

Tilleggsopplysninger til søknad ved e-post av 10.08.22

«Det er korrekt at dette dreier seg om persontransport i forbindelse med et forsikringskadeskjønn. Det er to skjønnsmenn (takstmenn) som skal inn og vurdere skaden sammen med forsikringstaker og undertegnede. Informasjon om skjønnsordningen ligger vedlagt. Det er planlagt en tur inn og at helikopteret venter da det er anslått at selve beferingen vil ta relativt kort tid. Har også vært i kontakt med Nord Helikopter om flytrase dersom nødvendige tillatelser blir gitt (se vedlegg).

Har akkurat snakket med grunneier, Øyvind Hjelte, og det er ok for ham. Det forutsettes at man har god høyde slik at dyrene i området ikke skremmes. Han vil sende sin godkjenning til oss..»

Kartet nedenfor viser trase for helikoptertransporten, med innflyging over Fremre Hjelledalen fra sørvest, korteste vei fra Sogndal Lufthavn, Haukåsen.



Tilleggsopplysninger gitt i telefonsamtale den 10.08.22

I telefonsamtale opplyser søker om at en ønsker å bruke helikopter fremfor å gå til fots da det er mest effektivt. En måtte ellers regne 2,5 timer gange inn til Fremre Hjelledalen. Fem personer vil delta på synfaringen.

Saksopplysninger

Den 25. februar 2022 fikk Norsk Folkehjelp Årdal v/Kristian Lien dispensasjon for bruk av snøskuter for tilsyn med hytta i Hjelledalen. Behovet for transporten var knytta til mistanke om mulig skade på bygningen etter uvær.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndighet for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i medhold av reviderte vedtekter gjeldende fra 01.01.2020.

Verneformål – forskrift

Formålet med Utladalen landskapsvernområde er «å ta vare på eit vilt og vakkert vestlandslandskap med økologisk verdi, kulturell verdi og opplevingsverdi og som er identitetsskapande, i tilknytning til Jotunheimen nasjonalpark.

Vidare er formålet med vernet å ta vare på:

- *eit naturområde med eit rikt dyre- og planteliv som pregar dette.*
- ---
- *naturmangfald som pregar landskapet med naturtypar frå lågland, dalar og skogsliv til høgfjell og artar knytte til desse.*
- ---

Ålmenta skal ha høve til uforstyrra naturoppleving gjennom utøving av naturvenleg friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde § 3 pkt. 6.1, setter forbud mot motorferdsel.

Det er ikke noen spesifisert unntakshjemmel i verneforskrifta for motorferdsel knytta til rein persontransport i forbindelse med synfaringer som i dette tilfellet. Søknaden om bruk av helikopter må derfor behandles etter verneforskrifta § 4, første alternativ, jf. naturmangfoldlova § 48 første ledd, første alternativ.

Naturmangfoldlova

Naturmangfoldlova § 48 setter svært strenge krav til når en dispensasjon evt. kan vurderes, men åpner for tiltak som *«ikkje strir mot føremålet med vernevedtaket og ikkje kan påverka verneverdiane nemneverdig»*. Begge vilkårene må være oppfylt. Dispensasjon må heller ikke gis om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruksjer fra overordna myndigheter kan også tillegges vekt. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene for vernevedtaket, men skal fange opp uforutsatte eller spesielle tilfeller som ikke var vurdert på vernetidspunktet.

Veileder fra Miljødirektoratet M106-2014 - Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter - viser m.a. til følgende når det gjelder bruk av § 48 som unntaksregel:

«- - Kravet om at tiltaket ikke skal påvirke nevneverdig innebærer at dispensasjonsadgangen er snever. Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha ubetydelig eller begrenset virkning for verneverdiene. Dette kan være ved midlertidig eller forbigående forstyrrelser, eller enkeltstående aktiviteter eller tiltak. Bestemmelsen gir også klar anvisning på at hensynet til verneverdiene skal være overordnet for eksempel næringsinteresser. Ved usikkerhet om virkningene tiltaket eller aktiviteten kan ha for verneverdiene, bør føre-var-hensyn tillegges stor vekt i vurderingen.- -»

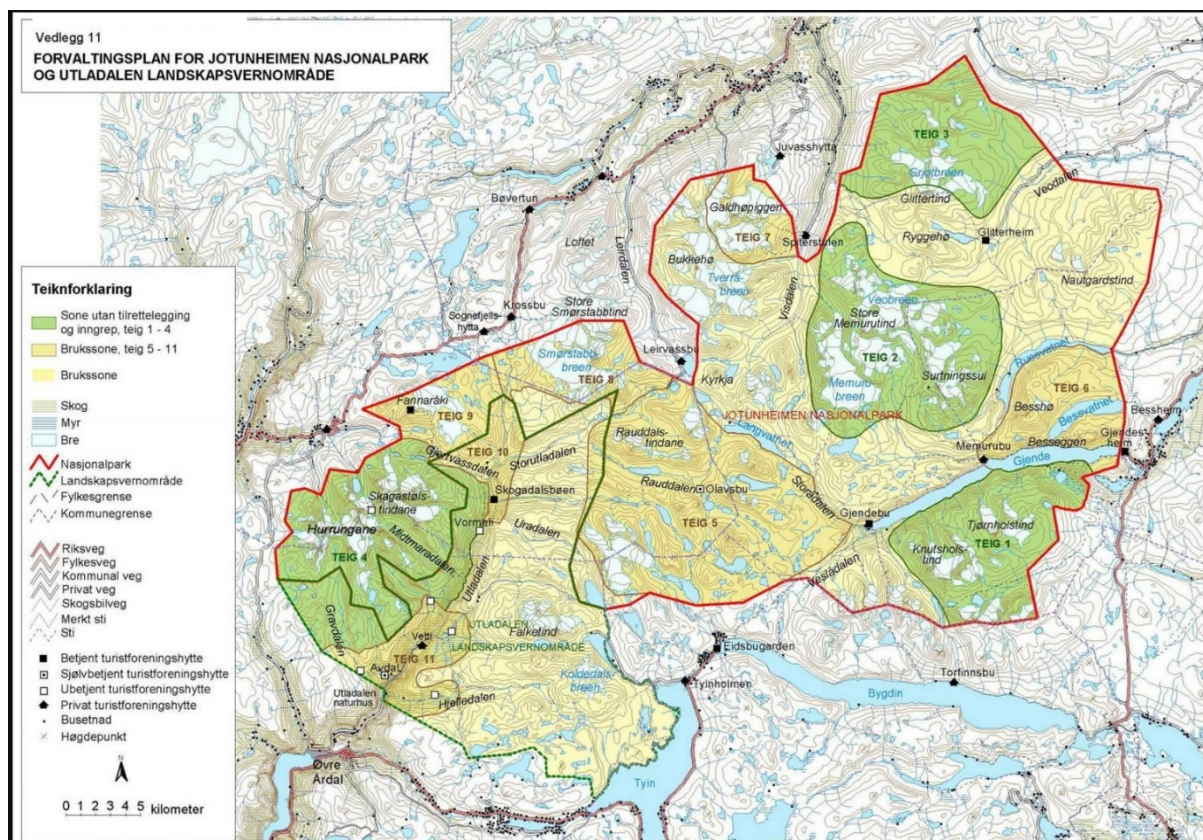
Søknaden blir også vurdert etter miljørettsprinsippa i naturmangfoldlova (nml) §§ 8-12.

Forvaltningsplan

Framlegg til forvaltningsplan for Jotunheimen NP og Utladalen LVO (2008) har som overordna retningslinje at det skal være *«minst mogleg motorisert ferdsl i nasjonalparken og landskapsvernområdet.»* Videre er den generelle føringa at *«det vil vere vanskelegare å få dispensasjon i sone utan tilrettelegging og inngrep, og i område og til årstider og til tider då det er mange som ferdast i eit område, som i fellesferiar, høgtider og helgedagar og evt midt på dagen.»*

Forvaltningsplanutkastet kap. 8.15.5 gir slike retningslinjer for transport til hytter: *«for private hytter i verneområda vil det bli følgt ein restriktiv dispensasjonspraksis. Transport av materialar til vedlikehald av hytter vil normalt bli gjeve.»*

Forvaltningsplanen deler verneområdet inn i ulike soner etter grad av tilrettelegging, og gjennom differensiert forvaltningspraksis tar en sikte på å ta vare på områdene markert med grønt på forvaltningsplankartet mest mulig uforstyrra. Sonene gjelder både for tekniske inngrep og ulike aktiviteter. Hjelledalen ligger i brukssone. Kartutsnittet under viser sonedelinga i forvaltningsplanen.



Presedens

Det kan hevdes at omsøkte tilfelle er et sjeldent og spesielt tilfelle i og med hytta ble tatt av snøskred og at det derfor er behov for en synfaring i forbindelse med forsikrings-saken. Men med de naturgitte forholdene i Hjelledalen, med bratte fjellsider, kan en ikke se bort fra at noe tilsvarende kan skje igjen. Det er heller ikke usannsynlig at tilsvarende kan skje andre steder i Jotunheimen eller i andre verneområder f.eks. i Vestland eller i Nord-Norge.

Det er ikke vanlig praksis å gi tillatelse til rein persontransport med helikopter for synfaring av private bygninger innenfor verneområdene. En evt. tillatelse til persontransport i dette tilfellet vil kunne skape uheldig presedens i andre saker, både i Jotunheimen og Utladalen og i andre verneområder i landet.

Vurdering

Det er en viktig del av verneformålet i Utladalen landskapsvernområde å ta vare på «eit eigenarta, ope og vakkert natur- og kulturlandskap med høgfjell, brear og geologiske avsetningar, der kulturlandskapet med beitebruk, gards- og stølsbygningar og kulturminne utgjør ein vesentleg del av landskapet sin eigenart.» Slik sett er det et ønske om å ta vare på bygningene i stølsmiljøet i Fremre Hjelledalen.

Forsikrings-selskapet har vurdert å gå til Fremre Hjelledalen for å synfare hytta som blei tatt av snøskred sist vinter, men turen til fots tar om lag 2,5 timer, og av hensyn til effektivitet ønsker de å bruke helikopter. Forvalter ser at det kan være en fordel av hensyn til ressursbruken, men slike fordeler av rent privat karakter kan ikke tillegges avgjørende vekt i en dispensasjonsvurdering etter verneforskriften.

Det er ikke en egen hjemmel i verneforskrifta for å gi tillatelse til bruk av helikopter for persontransport i forbindelse med synfaringer av bygninger. Søknaden må derfor vurderes etter verneforskrifta § 4 første alternativ, jf. naturmangfoldlova § 48 første ledd, første alternativ. Naturmangfoldlova § 48 setter svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt

kan vurderes, men opner for tiltak som «*ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig*». Begge vilkåra må være oppfylt.

Kunnskapen om området er kjent gjennom forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde, Naturbase, Artsdatabanken og oppsyn i området ved Statens naturoppsyn. Det er god oversikt over hva som kan påvirke natur og miljø negativt, jf. naturmangfoldlova § 8. Helikopter vil kunne forstyrre fugl og vilt, og dette kan være særlig uheldig i hekke- og ynglesesongen. Hjelledalen er ikke innenfor leveområde for villrein. Helikoptersynfaringa er planlagt gjennomført den 18. august 2022, dvs. utenom den mest sårbare tida for hekkende rovfugl og anna vilt i området, og seint i turistsesongen. Slik sett kommer ikke omsøkte tiltak i konflikt med verneformålet og det vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Selv om det er lite gunstig at tiltaket blir gjennomført like før jakttida for hjortevilt, er helikopterflyginga altså planlagt til noe av den mest gunstige tida av hensyn til verneformål og verneverdier i området. Bruk av helikopter vil kunne være forstyrrende for folk, men den vil være kortvarig og av forbigående karakter. Så lenge helikoptertransporten kommer høyt inn og rett ned til landing på Fremre Hjelledalen slik grunneier påpeker, og korteste veg inn fra sørvest, vil påvirkningen være akseptabel. (jf. nml. § 9).

Økosystemtilnærming og samla belastning på verneområdet skal vurderes, jf. naturmangfoldlova § 10. Så langt forvalter kjenner til, er det ikke vanlig praksis å gi tillatelse til bruk av helikopter for ren persontransport knytta til synfaring av bygninger i verneområdene, da det vil kunne skape uheldig presedens. En evt. tillatelse til persontransport i dette tilfellet vil kunne skape uheldig presedens i andre saker, både i Jotunheimen og Utladalen og i andre verneområder i landet, og slik sett vil den samla belastningen kunne øke/bli stor (jf. vurdering av presedens ovenfor). I Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, veileder M106-2014, står følgende, «*I vurderingen av om en tillatelse bør gis skal eventuelle presedensvirkninger av en tillatelse også vurderes. Selv om en enkeltstående tillatelse ikke vil være i strid med verneformålet eller påvirke verneverdiene på stedet, må det alltid vurderes om en tillatelse kan skape presedens, og således bidra til en gradvis forringelse av verneverdiene i området. Presedensvirkninger kan være relevant både når det gjelder tilsvarende søknader innenfor samme verneområde, men også generelt i forhold til andre verneområder.*» I dette tilfellet er det ikke relevant å vurdere naturmangfoldlova §§ 11 og 12 nærmere.

Konklusjon

Med bakgrunn i vurderingene etter verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde § 4 første alternativ, jf. naturmangfoldlova § 48 første ledd, første alternativ, samt naturmangfoldlova §§ 8-10, jf. verneforskrifta § 3 pkt. 6.1, tilrår nasjonalparkforvalteren å avslå søknaden fra Eika Forsikring AS om bruk av helikopter for persontransport i samband med synfaring av ei skadd hytte i Fremre Hjelledalen. I vurderinga er det lagt særlig vekt på hensynet til samla belastning i området (naturmangfoldlova § 10) og faren for presedens i andre liknende saker.